

Τα Χάνια και οι Οδικοί Άξονες της Αρκαδίας, σαν θέμα, με απασχόλησαν για πρώτη φορά το 2005, όταν στο Α΄ Παγκόσμιο Παναρκαδικό Διαδικτυακό Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε και στο οποίο ήμουν από τους κεντρικούς συντελεστές του, συμμετείχα σε αυτό και με μία «ομιλία¹» μου με το ανωτέρω θέμα. Γενικότερα, όλο το πρωτότυπο αυτό Διαδικτυακό Συνέδριο, είχε φιλοξενηθεί ως αυτοτελής Σελίδα² <http://conference.arcadians.gr>, στην μητρική Σελίδα «Αρκάδες Εσμέν» <http://www.arcadians.gr>. Εκείνη η «ομιλία» μου, ήταν πρωτόλεια, παρουσίαζε πολλά κενά, ήταν ελλιπής αλλά παρόλα αυτά ελκυστική σαν θέμα.

Δέκα οκτώ χρόνια αργότερα, έρχομαι να επεκτείνω εκείνη την «ομιλία» μου, να διορθώσω τα λάθη της, να συμπληρώσω τα κενά της, ερευνώντας στο μέτρο του δυνατού. Το βέβαιο όμως είναι ότι, είναι πολύ δύσκολο να γίνει πλήρης καταγραφή ενός τέτοιου θέματος διότι το Χάνι, ενώ έπαιξε σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα της Αρκαδίας προ του 1960 κυρίως, δεν ήταν θέμα μελέτης. Όταν η καθημερινότητα είναι σκληρή, δεν αφήνει πολλά περιθώρια για αναζητήσεις άλλου είδους πέραν των αναγκών μίας οικογένειας,

1 Αναστασόπουλου Κ. Βασίλη, <http://conference.arcadians.gr/index.php?itemid=13>, 2005.

2 Από το 2005 έως και σήμερα που γράφεται το παρόν πόνημα, 18 χρόνια μετά, περισσότεροι από 3 εκατομμύρια αναγνώστες έχουν επισκεφτεί την Σελίδα του Συνεδρίου.

μίας κοινότητας για τον βιοπορισμό της. Τα παρελθόντα χρόνια, ήταν εντελώς διαφορετικά από την εποχή μας και εμείς μόνο ίχνη τους μπορούμε ν' ανιχνεύσουμε, από γραπτές ή προφορικές πηγές και ακόμα να ξεχωρίσουμε αν μπορούμε την μυθοπλασία που τα συνόδευε, έτσι ώστε να διακρίνουμε, ή να πλησιάσουμε την αλήθεια των πραγμάτων.

Για το τι ήταν ένα Χάνι, μας δίνει μία εικόνα ο τελευταίος Άγγλος περιηγητής της προεπαναστατικής περιόδου στην Ελλάδα, ο John Fuller³, ως τον παρακολουθήσουμε: «Οι κάμαρες για τους ταξιδιώτες που βρίσκονταν στο πρώτο πάτωμα ήταν ολόγυμνες. Σε μία γωνιά ψηλό κίοσκι στερεωμένο πάνω σε τέσσερις στύλους με καλαμωτή. Εκεί καθόταν ο χανιτζής και κάπνιζε το τσιμπούκι του παρακολουθώντας τους ταξιδιώτες που έφταναν. Την υποδοχή την είχε αναλάβει ένας άνθρωπος του που σάρωνε τις κάμαρες κι άπλωνε καταγάς κάτω ρυπαρά στρώματα. Το χάνι πρόσφερε στους ξένους κοτόπουλα, αυγά, ρύζι, φωτιά και νερό».

«Έτσι λειτουργούσαν τα χάνια σε ολόκληρη την οθωμανική αυτοκρατορία», μας πληροφορεί ο Άγγλος περιηγητής John Oliver Hanson. Συνήθως οι ταξιδιώτες προτιμούσαν να ταξιδεύουν νύκτα από χάνι σε χάνι. Στις πλαγιές καίγονταν απέραντα δάση, δεν ήταν τυχαίες πυρκαγιές αλλά συστηματικοί εμπρησμοί για να δημιουργηθούν καινούργια βοσκοτόπια. Όταν ο Άγγλος περιηγητής John Galt που ταξίδεψε στην Ελλάδα, ρώτησε τους χωριάτες γιατί καταστρέφουν τα δάση, του απάντησαν υποκριτικά: «για να κάψουμε τους λύκους που ρήμαξαν τα κοπάδια μας».

³ Σιμόπουλου Κυριάκου, 2001: 583-584.

Μία άλλη αναφορά από την αρχαιότητα μας πληροφορεί: «Υπάρχουν⁴ πανδοχεία εδώ κι εκεί στους δρόμους αλλά συχνάζονται από ληστές και ζωόφια. Ακόμη και ο θεός Διόνυσος στον Αριστοφάνη, ρωτά τον Ηρακλή: «ποία είναι τα εστιατόρια και τα πανδοχεία όπου υπάρχουν ολιγώτεροι κορέσι;»

Τα Χάνια, που εκτός από Πανδοχεία λέγονται και Παρόδιοι Σταθμοί⁵, θα εξετασθούν στο μέτρο του δυνατού, αφού όμως προηγηθούν οι αναφορές στους Οδικούς Άξονες. Και τούτο διότι ο δρόμος προηγείται του παρόδιου σταθμού, η ανάγκη της δημιουργίας του πρώτου, δημιούργησε κατ' επέκταση και τον δεύτερο. Είναι άρρηκτα δεμένες οι κατασκευές αυτές προς όφελος του ανθρώπου, βοήθησαν σε πολύ μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη του εμπορίου, της επικοινωνίας, φιλοξένησαν ταξιδιώτες και περιηγητές, πολιτισμοί ήρθαν σε επαφή και αντάλλαξαν συνήθειες, ο κόσμος άρχισε να γνωρίζει τους ανθρώπους του. Σημαντικότερη η συνεισφορά και των δύο ακόμα και στην ανάπτυξη της τεχνολογίας εφόσον οι άμαξες και οι αρματροχιές γεννήθηκαν από την πολιτισμική έκρηξη των νέων κοινωνιών, οι παρόδιοι σταθμοί φιλοξένησαν τον παράγοντα άνθρωπο της νέας τάξης των πραγμάτων που άρχισε να διακρίνεται στην αχλή της ιστορίας από την μυκηναϊκή περίοδο κι εντεύθεν. Για να κατανοήσουμε εμείς σήμερα την πεπερασμένη εποχή, δεν έχουμε παρά να δούμε και μελετήσουμε τη δική μας εποχή, ίσως μάλιστα ξαφνιαστούμε, διότι το ταξίδι και ο προορισμός τότε και σήμερα, δεν έχουν διαφορές, οι άνθρωποι και τα τεχνολογικά μέσα αλλάζουν, αλλά ο δρό-

4 Will Durant, 1965: 286

5 Τόμπρου Φ. Νικόλαου, 2018: 132.

μος εξακολουθεί να είναι ελκυστικός διότι στην επέκτασή του ο δρόμος δεν τελειώνει ποτέ, και δεν μπορεί να τελειώσει διότι η ζωή δεν έχει τέλος παρά μόνο πορεία προς τα εμπρός. Ο δρόμος είναι η ζωή.